

Rapport 2012:44

Altona 21, Lybeck 10 & innerstaden 1:14, fornlämning nr 20 i Malmö stad

Arkeologisk förundersökning 2012

Thomas Linderoth

Rapport 2012:44

Altona 21, Lybeck 10 & innerstaden 1:14, fornlämning nr 20 i Malmö stad

Arkeologisk förundersökning 2012

Thomas Linderöth

Fornlämningsnr: 20
Altona 21 m fl.,
Malmö stad
Malmö kommun
Skåne län

Sydsvensk Arkeologi AB

Kristianstad

Box 134

291 22 Kristianstad

Telefon (Regionmuseets växel): 044-13 58 00

Malmö

Erlandsrovägen 5

218 45 Vintrie

www.sydsvenskarkeologi.se

© 2012 Sydsvensk Arkeologi AB

Rapport 2012:44

Omslagsbild: Del av etapp 1 på Södra Promenaden, fotograf: Thomas Linderöth.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle.

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Läge och topografi	5
Historik	5
Undersökningsresultat	6
Referenser	9
Arkivmaterial	9
Administrativa uppgifter	10

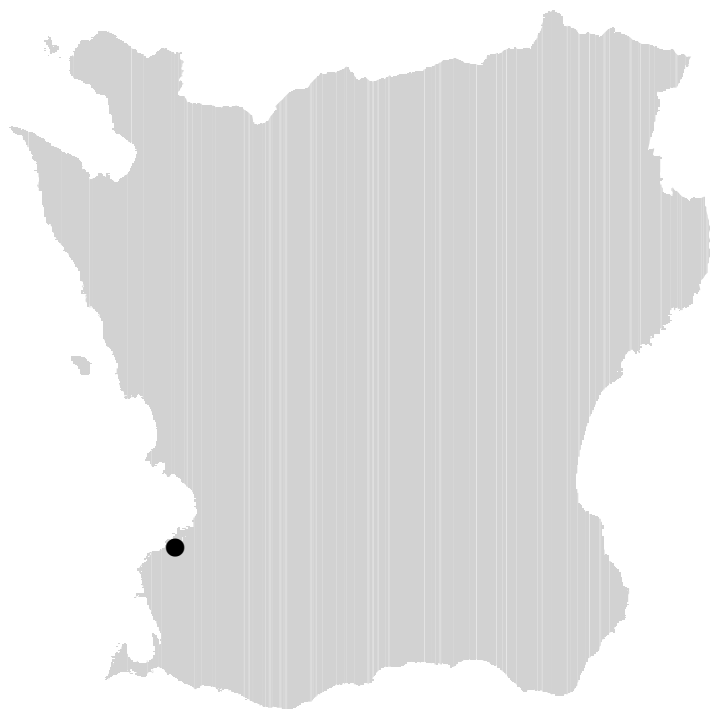

Fig.1 Undersökningsplatsens läge

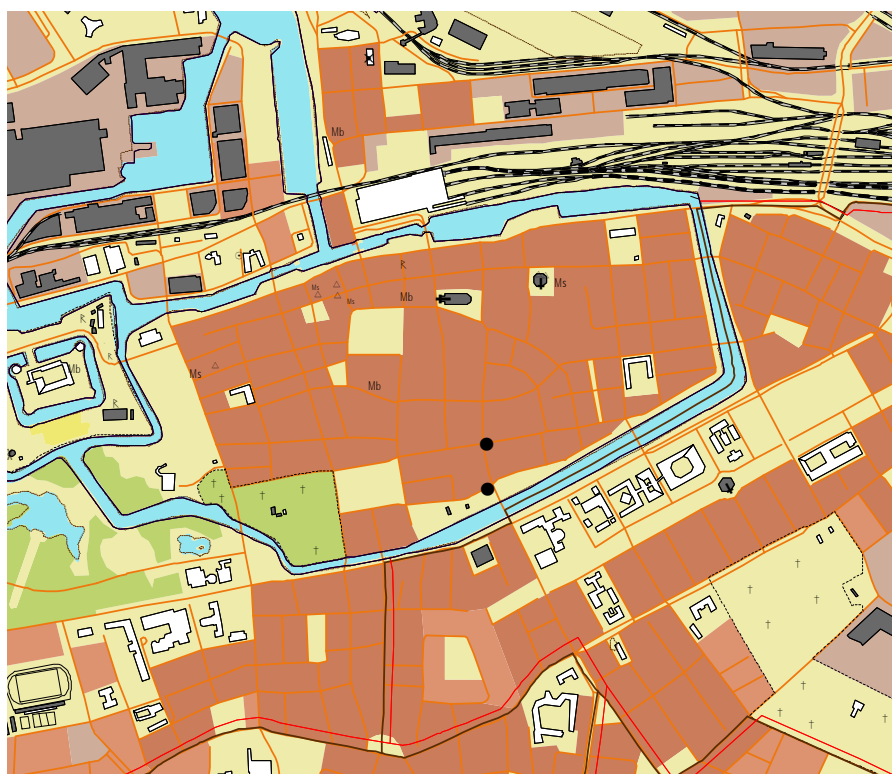

Fig. 2. Södra Promenaden och korsningen Stora Nygatan - Studentgatan.

Sammanfattning

I samband med omläggning av fjärrvärmesystemet inom fastigheterna Altona 21, Lybeck 10 och Innerstaden 1:14 i Malmö stad och belägna inom fornlämning 20 har en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning gjorts. Schakten berörde dels Södra Promenade vid korsningen till Studentgatan och dels korsningen vid Stora Nygatan och Studentgatan och var tillsammans cirka 167 m långa. Bredden av schakten varierade mellan två och tre m och den totala ytan kan uppskattas till cirka 422 m². Djupet varierade mellan 1,5 och drygt 3 m. För att minska trafikstörningen genomfördes schaktningen i tre etapper. Hela området var stört av tidigare dragning av fjärrvärme, vatten- och avloppsledningar, gamla gasledningar, elledningar och teleledningar, vid korsningen Stora Nygatan och Studentgatan var ytan så gott som helt störd av tidigare schaktning. Vid Södra Promenaden fanns bitvis, på en sträcka av cirka 35 m, rester av den gamla sjöbottnen bestående av ett gråblått lerigt lager med en del större flintknutor som var obearbetade. I de här uppgrävda massorna fanns enstaka mindre flintavslag. På denna sträcka fanns också rester av äldre vägbeläggning i form av stora kullerstenar. I övrigt påträffades inget av antikvariskt intresse.

Inledning

I samband med omläggning av fjärrvärmesystemet inom fastigheterna Altona 21, Lybeck 10 och Innerstaden 1:14 i Malmö stad togs schakt upp på Södra Promenaden och i korsningen Stora Nygatan Studentgatan. Då området ligger inom området för Malmö stads medeltida bebyggelse, registrerad som fornlämning Malmö nr 20, och eventuellt skulle kunna beröra den gamla bastionen, beslutade Länsstyrelsen i Skåne län att en arkeologisk förundersökning skulle göras (Lst dnr 431-7818-12, 431-7820-12). Undersökningen genomfördes 2012-05-22 – 2012-07-04 av arkeolog Thomas Linderöth vid Sydsvensk Arkeologi AB.

Läge och topografi

Kvarteren Altona 21, Lybeck 10 och Innerstaden 14:1 ligger i den södra delen av den medeltida stadsdelen och inom den del som var omgiven av bastionen.

Historik

År 1419 omnämns för första gången stadsmuren, vilken var cirka 1450 m lång. Den sträckte sig då från den västra till den östra stadsporten (Rosborn, S. 1984:37). Den var fem m hög och tre stenar tjock och revs i samband med befästningsarbetena

under 1600-talet. Efter det svenska övertagandet av Skåne 1658 utvecklades Malmö till en garnisonsstad och arbetena med att förstärka bastionerna och vallgravarna gjorde att Malmö blev en av landets starkaste och modernaste fästningar. Mellan 1805 och 1811 raserades emellertid försvarsverken runt staden.

Undersökningsresultat

I samband med omläggning av fjärrvärmesystemet inom fastigheterna Altona 21, Lybeck 10 och Innerstaden 1:14 i Malmö stad och belägna inom fornlämning 20 övervakades schaktningen på Södra Promenaden och korsningen Stora Nygatan - Studentgatan. Schaktningen delades upp i tre etapper för att underlätta för trafiken. Etapp 1 gick längs norra delen av södra promenaden, etapp 2 längs södra delen av Södra Promenaden och etapp 3 var i östra delen av korsningen mellan Stora Nygatan och Studentgatan. Sammanlagt var schaktlängden cirka 167 m och den schaktade ytan kan uppskattas till cirka 422 m². Bredden på schakten var i allmänhet mellan två och tre meter och djupet varierade mellan 1,5 och drygt 3 meter. Över lag var schakten mycket störda av tidigare nedlagda rör och kablar. Etapp 1 bestod av ett vinklat schakt som var cirka 50 m långt och huvudsakligen två meter brett (fig. 3). Schaktet var stört av tidigare nedlagda fjärrvärmeledningar, vatten- och avloppsrör och el- och telekablar samt bitar av den gamla stadsgasledningen. I västra delen där schaktet svängde och gick över gatan fanns under asfalt och bärlager gammal gatubeläggning på omkring 0,6 meters djup. Denna bestod av stora kullerstenar som var ungefär 0,2 x 0,2 m stora. Här fanns också på en sträcka av 1,5 m ett gråblått lager av lerig grusig sand med flintknutor i botten. Det var omkring 0,8 m tjockt och låg under kullerstenarna. Möjligen rör det sig om rester av den gamla sjöbottnen eller ett litet dike (fig. 6). Etapp 2 bestod även det av ett vinklat schakt (fig. 4). Det var cirka 83 m långt och ner till drygt tre meter djupt. Bredden varierade mellan två och tre m och det fanns även en del mindre utvidgningar. Även detta schakt var stört av tidigare nergrävningar av diverse rör och kablar. På en sträcka av omkring 35 m kunde man bitvis på ett djup omkring 1,5 m se rester av den gamla sjöbottnen bestående av ett gråblått lerigt sandigt lager med en hel del större flintknutor. Det fanns även enstaka mindre flintbitar som var bearbetade. Etapp 3 bestod av en kortare något vinklat schakt med en längd av cirka 34 m långt och mellan 1,5 och 4 m brett (fig. 5). Schaktet var upptill 2,1 m och var nästan helt stört av tidigare nergrävningar av rör, främst till fjärrvärmesystemet. Sammantaget kan sägas att schakten var mycket störda och därför fanns inget av större antikvariskt intresse. Därför förordas inga vidare undersökningar.

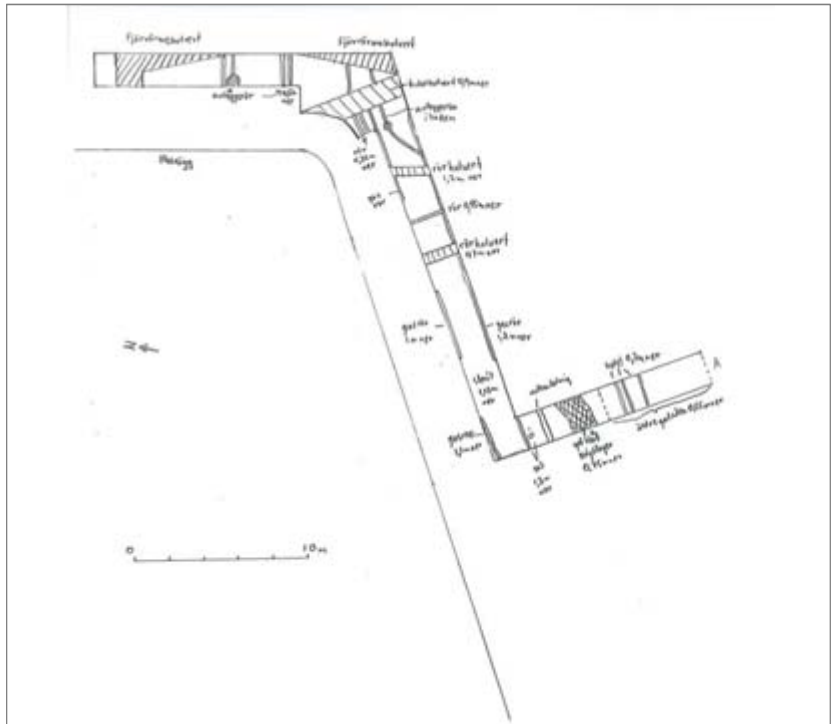

Fig. 3. Etapp 1 på Södra Promenaden.

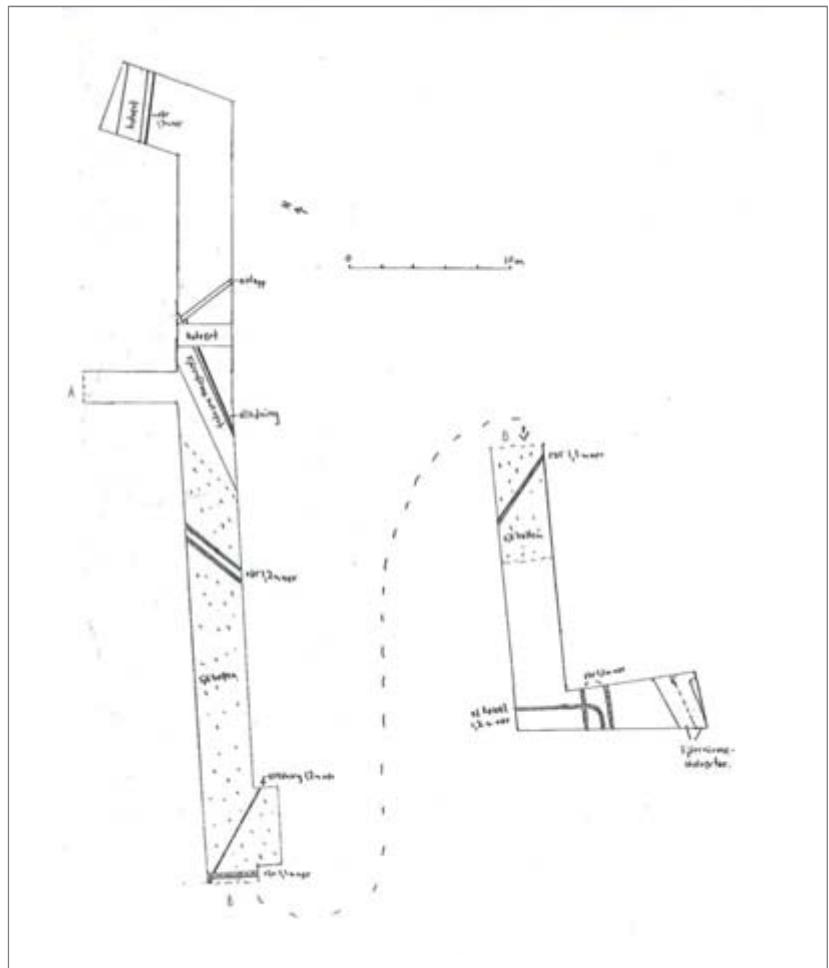

Fig. 4. Etapp 2 på Södra Promenaden.

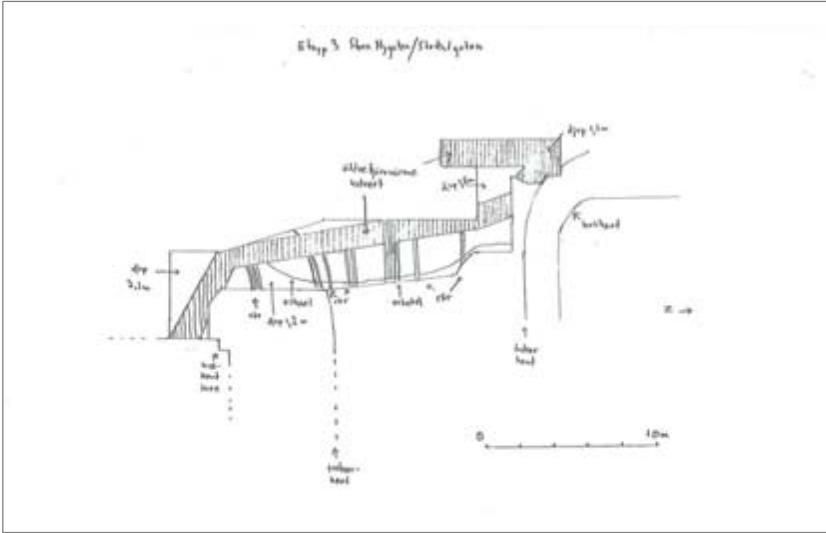

Fig. 6. Profil mot Gustav Adolfs torg (V), från etapp 1.

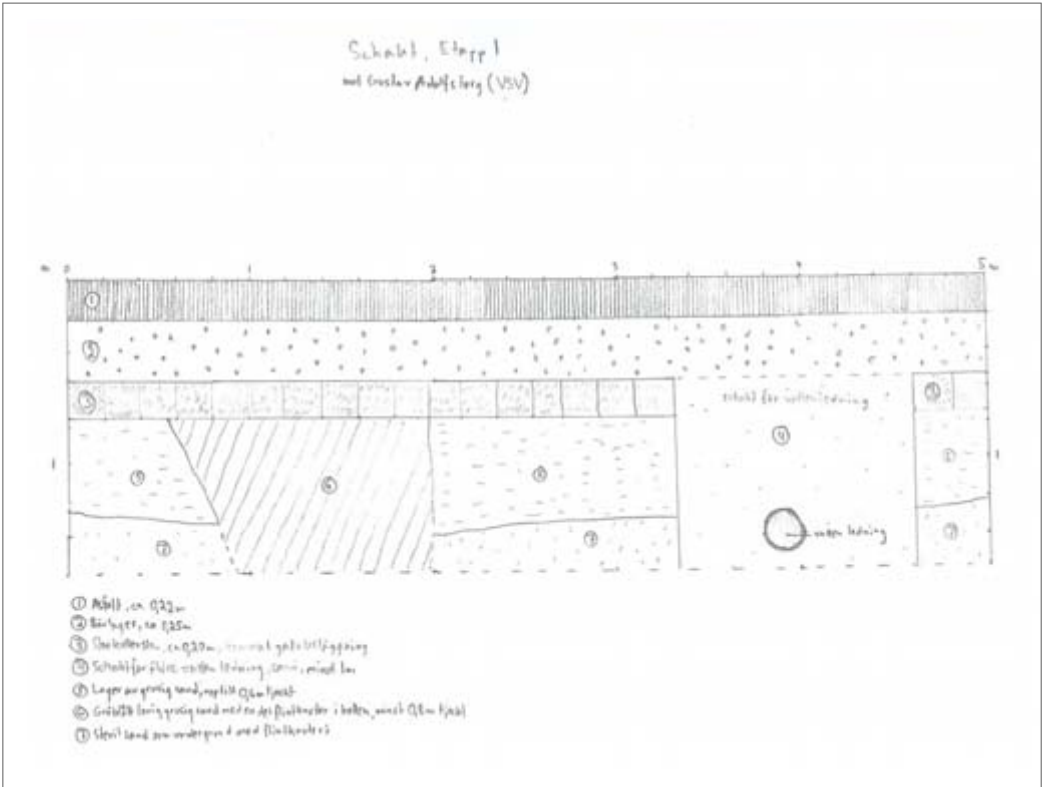

Fig. 5. Etapp 3, korsningen Stora Nygatan - Studentgatan.

Referenser

Rosborn, S. 1984. *Malmö. Den medeltida staden och dess omland*. RAÄ/SHM Rapport. Medeltidsstaden 67. Stockholm.

Arkivmaterial

Isbergs karta från 1720. *Malmö Museums Arkiv*.

Administrativa uppgifter

Sydsvensk Arkeologi AB dnr:	120027
Länsstyrelsen i Skåne dnr:	431-7818-12, 431-7820-12
Datum för beslut:	2012-04-13
Projektnummer:	120027
Län:	Skåne
Kommun:	Malmö
Socken:	Malmö stad
Fastighet:	Altona 2, Lybeck 10, Innerstaden 1:14
Läge:	Ekonomiska kartan, blad 2C3e
Koordinatsystem:	SWEREF 99
Höjdsystem:	Manuell inmätning
Fältarbetstid:	2012-05-22 - 120704
Antal arbetsdagar:	10
Antal arkeologtimmar:	34 tim fältarb, 25 tim rap.arb + adm.
Resekostnader:	253kr.
Tryck/layout:	2.000 kr.
Undersökt yta:	422 m ²
Platschef:	Thomas Linderoth
Uppdragsgivare:	E.ON Värme Sverige AB
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs
Dokumentationsmaterial:	1 st A2 och 2 st A3 ritningar, 10 foton. Förvaras på Malmö museer.
Totalkostnad:	47 053 kr exkl. moms.

Sydsvensk Arkeologi AB

Rapporter 2012

1. Fastigheten Kristianstad 4:4, Kristianstad stad, FU 2011, Christer Carlsson
2. Innerstaden 1:14 – Södergatan, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kommun, FU 2011, Ingrid Gustin
3. Skanörs kyrka och kyrkogård, Skanör med Falsterbo socken, Vellinge kommun, FU 2004 och 2005, Lars Salminen & Ingrid Gustin
4. Stallbyggnad vid Ugerups säteri, Köpinge socken, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
5. Invändiga arbeten i Vä kyrka, Vä socken, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
6. Husbyggnation inom fastigheten 61:113, Gualöv socken, Bromölla kommun, SU 2011, Christer Carlsson
7. Öllsjö 67:1, Skepparslöv socken, Kristianstad kommun, AU 2011, Ylva Wickberg
8. Skanör 40:12, Vellinge kn, FU 2011, Per Sarnäs
9. Provgropar inom Kristianstad 4.4, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, FU 2011, Christer Carlsson
10. Vintrie Park – område C1. Fastighet Vintrie 20:1, Bunkeflo socken, Malmö kommun, FU 2011. Kristian Brink
11. Fastigheten Kristian IV, Rådhuset, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, SU 2011, Christer Carlsson
12. VA-ledningar i Järnvägsgatan m.fl., Ängelholm, Ängelholms kommun, FU 2011, Jan Kockum
13. Sankt Gertrud 4, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kommun, FU 2012, Per Sarnäs
14. Kabeldragning vid Östra Centrum, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
15. Borgeby 16:8. Ny maskinhall 2011, Lomma kommun, FU&SU 2010-2011, Lars Salminen
16. Rödragning inom Kristianstad 93:1, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
17. Tygelsjö 76:1. Tygelsjö socken, Malmö kommun. FU 2011, Joakim Frejd
18. Kvarteret Minerva 24, Helsingborgs stad, Helsingborgs kommun. FU, schaktövervakning, 2012. Thomas Linderöth
19. Dösemarken – Limhamn 155:501, Malmö 126 & 129, Hyllie sn, Malmö Stad, Skåne, SU 2010. Åsa Berggren & Kristian Brink
20. Degeberga 26:3, Degeberga socken, Skåne, SU 2011. Tony Björk & Ylva Wickberg
21. Fjärrvärme i Vallgatan, Gamla Skeppsbron och Snidaregatan i Åhus, Åhus stad, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
22. Husie 172:123, Husie socken, Malmö kommun. SU 2011. Joakim Frejd.
23. Stävie kyrkogård, Stävie socken, Kävlinge kommun. FU 2009. Therese Ohlsson.
24. Stjärnan 1, Malmö stad, Malmö kommun. FU 2011. Therese Ohlsson.
25. Uranienborg. S:t Ibb socken, Landskrona kommun. FU 2003. Therese Ohlsson.
26. Örja 1118, 11:1. Örja socken, Landskrona kommun. FU 2003. Lars Salminen och Therese Ohlsson.
27. Husvik. S:t Ibb socken, Landskrona kommun. FU 2003. Therese Ohlsson.
28. Yngsjö 295:2 m.fl. Åhus socken, Kristianstad kommun. AU 2012. Thomas Linderöth.
29. Limhamn 155:355 m.fl. Område 1, Bunkeflo 24:1, Hyllie socken, Malmö kommun. AU 2012. Kristian Brink.
30. Västra Klagstorp 56:1. Västra Klagstorps socken, Malmö kommun. FU 2012. Therese Ohlsson.
31. Byte av elanläggningar i Sövde kyrka. Arkeologisk förundersökning, schaktövervakning 2012. Fornlämning 65, Sövde socken, Sjöbo kommun. Thomas Linderöth.
32. Kv. Gamla staden 8:8, Mariakyrkan. Arkeologisk förundersökning, schaktningsövervakning 2012. Fornlämning RAÄ 42, Helsingborgs stad, Helsingborgs kommun. Thomas Linderöth.
33. Härlöv 50-53, Kristianstad sn, Kristianstad kommun. SU 2010-2011. Ylva Wickberg.
34. Jörgen Kristoffersen 6, Kristianstad stad, Kristianstad kommun. FU 2012. Christer Carlsson.
35. Vattentornsvägen & Västra Boulevarden. Kristianstad stad, Kristianstad kommun. FU 2012. Christer Carlsson.
36. Kv. Möbelsnickaren 9. Åhus stad, Kristianstad kommun. FU 2011. Jan Kockum & Christer Carlsson.
37. Stora Hammar 6:30, 16:136 & 16:137. Stora Hammar sn, Vellinge kn. AU 2012. Per Sarnäs.
38. Kristianstad 4:4 och 4:18, Kristianstad stad, Kristianstad kommun. FU 2012. Ylva Wickberg.
39. Klagstorp 56:1, fornlämning nr 18, Västra Klagstorp socken, Malmö kommun. FU 2012. Thomas Linderöth.
40. Åsumtorp 54:30 m fl. Kristianstad sn, Kristianstad kn. FU 2011. Bertil Helgesson & Ylva Wickberg.
41. Köpinge 21:24 m.fl. Arkeologisk slutundersökning 2011 inom fornlämning Stora Köpinge 100, Stora Köpinge socken, Ystads kommun, Skåne län. Thomas Linderöth.
42. Magnus Stenbock 1. Fornlämning nr 20, Malmö stad, Malmö kommun. FU 2012. Thomas Linderöth.
43. Ändring av minneslund vid Jonstorps kyrkogård, Jonstorps socken, Höganäs kommun. FU 2012. Thomas Linderöth.

